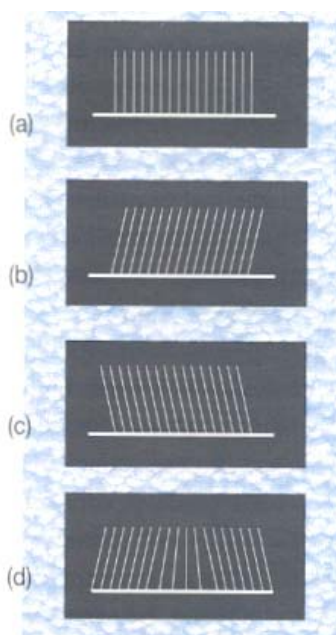


Shading in tapijt

Wat is shading?

Zo nu en dan worden klachten gemeld over eigenaardige, grillige plekken in tapijt, die er uit zien alsof er water over is gemorst. De kans is dan erg groot dat men te maken heeft met een verschijnsel, dat in de vakliteratuur als "shading" staat beschreven. Bij nieuwe tapijten met een gesneden pool zullen de pooltjes vrijwel rechtop staan en veel licht absorberen. We zien een mooie volle tint. Als er enige tijd over gelopen is, zal op de veel belopen plaatsen de pool enigszins naar één richting gaan ombuigen. Daardoor valt het licht meer op de zijkant van de poolgarens, die veel meer licht kunnen terugkaatsen. Het tapijt lijkt daardoor op die plaatsen lichter van kleur te worden. Met verschieten heeft dit niets te maken want de kleur blijft hetzelfde.



Schematisch kunnen we dat als volgt voorstellen. Bij een nieuw tapijt staat de pool vrijwel rechtop (a).

Nu moeten we accepteren dat een tapijt tijdens het gebruik iets van uiterlijk zal veranderen, het zal wat gaan pletten. Bij een ingelopen tapijt ligt de pool naar één kant (b) of (c).

Bekijkt men het tapijt met de vleug mee, dan lijkt het lichter dan wanneer men in de vleug kijkt. Hieruit blijkt dus dat, afhankelijk van de positie die wij innemen, een zelfde tapijt licht en donker kan lijken. Dit kleurenspeel is normaal voor tapijt en geeft het product een levendig uiterlijk. Met shading heeft dit niets te maken. Nu kan het incidenteel gebeuren dat bij gesneden pooltapijten na ingebruikneming de pool niet overal dezelfde kant uit gaat liggen. Deze verandering van het uiterlijk ontstaat spontaan, dus niet door belopen. Schematisch krijgen we dan (d).

Er treedt dan het verschijnsel op dat we vanuit één positie twee kleuren in het tapijt kunnen zien. In feite zien we twee nuances van dezelfde kleur, licht en donker. Omdat de overgangsgebieden een zeer grillig verloop hebben, krijgt men dan onregelmatige lichte en donkere plekken te zien. Dit verschijnsel wordt aangeduid als shading.

Oorzaken

In het verleden en ook zeer recent is veel wetenschappelijk onderzoek verricht naar de oorzaak van shading. Helaas heeft men tot nu toe het raadsel niet kunnen oplossen. Eén ding is wel duidelijk geworden. Het is een verschijnsel dat erg aan een bepaalde plaats is gebonden. Vervangt men n.l. een tapijt waarbij shading is ontstaan, dan is de kans groot dat op dezelfde plaats een plek van dezelfde vorm terugkomt. Een typische vorm is de z.g. spotshading, waarbij één maar meestal meerdere kleine lichtvlekjes optreden. Dikwijls ziet men het begin van een omslagzone bij een deurpost of aan de buitenzijde van een muurhoek. Ook op schepen zijn op dergelijke plaatsen shadingeffecten geconstateerd. Men heeft proeven genomen met variaties van luchtvochtigheid, temperatuurschommelingen, luchtstromingen en combinaties hiervan. Toch is het nooit gelukt het verschijnsel in het laboratorium op te roepen. De vervelende consequentie is, dat de fabrikant geen maatregelen kan nemen om het euvel te voorkomen. Het enige dat hij zou kunnen doen is het nieuwe tapijt zodanig te pletten dat alle polen dezelfde kant uitliggen, maar dan zouden we een heel ander type tapijt krijgen.

Remedie

Die is er niet. Als shading is opgetreden dan helpt borstelen, stomen of wat dan ook - als het al effect heeft - slechts tijdelijk. Na korte tijd komt het weer terug. Het is dus een verschijnsel dat

- niet is te voorspellen
- niet kan worden voorkomen
- incidenteel optreedt
- als het optreedt, niet is te herstellen.
-

Welke tapijten zijn er gevoelig voor?

Tapijten met gesneden pool. Bij bouclé tapijten komt het bij zeer hoge uitzondering voor (d.w.z. vrijwel niet) en is dan niet of nauwelijks waar te nemen. Verder is vastgesteld dat het bij alle soorten vezels voorkomt: wol, katoen, polyamide, polyacryl, polipropyleen.

Ruig geschoren kokosmatten vertonen het ook nogal eens.

Met andere woorden, het is onafhankelijk van de vezelsoort en komt bij alle natuurlijke en synthetische vezelmaterialen voor. De kleur heeft evenmin invloed. Zowel bij lichte als donkere kleuren kan het voorkomen, bij donkere kleuren en bij melanges. Het is zelfs herhaaldelijk geconstateerd bij mooie fijne, met de hand geknoopte, Oosterse tapijten. De wijze waarop het tapijt is vervaardigd, doet er ook niet toe. Geweven, getufte, gebreide, geplakte of bevlokte tapijten, alle kunnen shading gaan vertonen. Ook de wijze waarop het tapijt is gelegd, doet er niet toe, evenmin als de ondergrond waarop het tapijt komt te liggen.

Komt het veel voor?

Er is geen garantie te geven dat shading niet optreedt. Juiste cijfers zijn er niet voor te geven. Shading komt meer voor dan vroeger, maar dat is een logisch gevolg van het enorm toegenomen tapijtgebruik. Waarschijnlijk is het risico niet groter dan enkele procenten van het totale verbruik van tapijt met gesneden pool.

Aansprakelijkheid

De fabrikant kan op de daarvoor in aanmerking komende typen tapijt geen invloed uitoefenen om het verschijnsel shading te voorkomen. Daarom kan hij ook niet verantwoordelijk worden gesteld voor het eventuele optreden ervan. De leden van de Vereniging van Nederlandse Tapijtfabrikanten (VNTF) verspreiden al jaren een folder over shading onder de woninginrichters en de vloerbedekkingdetailhandel. Zij zijn van mening dat de kopers van tapijt met een gesneden pool vóór de koop door de verkoper hierover moeten worden geïnformeerd.

Slot

Letterlijk vertaald betekent "shading" schaduwwerking. Dit is eigenlijk een verkeerde uitdrukking. Zoals uit het voorgaande is te lezen heeft het niets met schaduw maar alles met licht te maken. Een betere naam zou zijn "schijnplekken". In ieder geval zijn het zeker geen vlekken, maar kleurindrukken, die veranderen met de plaats van de waarnemer. Het is dus een optisch effect, dat op geen enkele manier in verband gebracht kan worden met minder goede eigenschappen van de in het tapijt verwerkte materialen en grondstoffen. Shading is een klein risico voor iedereen die een met de hand of mechanisch vervaardigd gesneden pooltapijt in gebruik neemt. Wil men ook dit kleine risico niet lopen, dan moet men geen tapijt met gesneden pool aanschaffen maar een keuze doen uit de vele overige tapijtsoorten.

(Technische informatie verstrekt door het TNO Industrie Textiel, Enschede).